

HET KOLONIAAL WEEKBLAD.

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post
binnenland bij vooruitbetaling . f 2.00
Voor Oost-Indië en het Buitenz. » 3.00
Afzonderlijke nummers . . . » 0.10
Men abonneert zich voor minstens zes maanden
ingaaende op den dag der eerste toezending f 1.—

Prijs der advertentiën.

Per regel f 0.10
Bij contract aanmerkelijke verlaging.
Dienstaanbiedingen
25 cents per geheele annonce.

REDACTIE: De 4de Commissie, aan welke de verspreiding van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië is opgedragen.

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie”, en gezonden aan den Heer G. E. V. L. VAN ZUYLEN, Voorzitter der Redactiecommissie, 7a Heeregracht, of den Secretaris, Mr. G. VAN SLOOTEN AZN., 43 Conradkade, beiden Den Haag.

Voor de Administratie en Advertentiën wende men zich tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” Haagpoort 4, Den Haag.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

De Vereeniging vestigt zooveel mogelijk, zoowel in Europa als in Indië, afdelingen, die te zamen met het hoofdbestuur dit doel trachten te bereiken.

Om lid te worden, kan men zich persoonlijk of per briefkaart aanmelden bij een der afdelingen of aan het bureau in den Haag Heeregracht 4, dat iederen dag, behalve Zon- en feestdagen, van 10—12 en van 2—4 ure open is.

Gewone leden betalen eene contributie van f 1.— tot f 5.—. Zij, die f 5.— en meer 's jaars, of f 100.— in eens betalen, zijn donateurs. De leden kunnen, zolang er geene afdeling in hunne woonplaats is, kiezen bij welke afdeling zij zich willen aansluiten.

Aan de donateurs en aan leden, die f 150 of meer contributie betalen, wordt het orgaan gratis toegezonden.

Ieder lid wekke in zijne omgeving, zooveel mogelijk, anderen op om lid der Vereeniging te worden en geve daartoe dit blad na het gelezen te hebben aan vrienden en bekenden.

„Voor den Inlander”

In deze week werd ontvangen van N. N. te Nijmegen f 2.50.

Mededeelingen.

Van de 5e Commissie.

Hare Majesteit de Koningin heeft ons de vergunning gegeven, om eene maand langer te beschikken over de Gothische Zaal te 's Gravenhage, zoodat de Tentoonstelling tot 31 October a. s. des n. m. 5 ure geopend blijft.

Onze leden, die zoo goed waren wefels, baticks en meubelen in bruikleen af te staan, zullen er zeker niets op tegen hebben, dat hen die voorwerpen eerst in het begin van November worden teruggezonden.

Nu het seizoen te Scheveningen gesloten is mogen wij rekenen dat nog velen zullen komen zien. Reeds verscheidenen scholen hier uit de stad zonden hunne leerlingen, eveneens de Kunstnijverheidsschool uit Haarlem.

Met voldoening hebben wij gezien, dat velen onder onze leden gevolg hebben gegeven aan ons verzoek, om belangstelling voor ons werk in te roepen en wij om herhalen daarom dien oproep voor hen, die nog geen tijd hadden, zelf te komen zien en geen gelegenheid om vrienden en bekenden tot een bezoek aan te sporen.

De heer I. A. LOEBER, die een monografie schrijft over de Timor-ornamentiek, doet ons het verzoek om aan hen, die tibals of andere kunstnijverheidsvoorwerpen van Timor bezitten, hem daarvan bericht te willen zenden aan zijn adres te Leiden, Rapenburg 183.

De heer Van Kol in de Tweede Kamer.

Bij de behandeling van het adres van antwoord op de Troonrede in de Tweede Kamer is de afgevaardigde van Kol, zoodaals wij dit van hem gewoon zijn, flink opgekomen voor de belangen van Oost-Indië. Geen bedenking hebbende tegen een oordeelkundig steunen van de Christelijke zending en tegen het regelen der rechtspositie van de 20,000 Inlandsche christenen, wees hij echter met kracht op de door de Regeering erkende verarming van een groot deel der 26,000,000 op Java wonende Inlanders en vroeg of niet veel eerder dadelijk maatregelen zouden moeten getroffen worden tegen de reeds nu genoegzaam bekende oorzaken van die verarming, tegen de te dikwijls voorkomende hongersnooden in enkele deelen van Java, door eene langdurige ellende in die gewesten gevolgd.

Hij acht een onderzoek naar de oorzaken van de verarming —, zoodaals de Regeering dit belooft, — volstrekt onnoodig, omdat jaar op jaar reeds in vergaderingen, in tijdschriften en ook in de Kamer daarop is gewezen. In 't kort noemde hij ze: de miljoenen-diefstal door oneerlijke financiële politiek van de Nederlandsche Regeering; de drainage van miljoenen ten bate van Nederlandsche kapitalisten en de ver-spillingen voor militarisme, een gevolg van ons „imperialistisch beleid.”

Dit laatste punt nader uitwerkende, trad hij op nieuw in 't krijt tegen de aanhoudende vergroting van ons grondgebied, meestal door oorlogen verkregen en in de eerste plaats tegen den Atjeh-oorlog, dien hij ook nu weder, gesteund door de uitspraken van bekende, reeds van het tooneel verdwenen antirevolutionaire staatslieden brandmerkte als onnoodig en onrechtvaardig. Hij wees op punten van overeenkomst in onze oorlogvoering tegen Atjeh, en die van de Engelschen tegen Transvaal en Oranje-Vrijstaat en maakte er het Ministerie een verwijt van, dat het de beëindiging van dien onzaligen krijg niet beter wist te zeggen en te doen, dan zijne voorgangers in de

laatste kwarteeuw hebben gezegd en gedaan. Hij stelde ten slotte de drie volgende vragen:

„1°. Zal dit Christelijk Kabinet zijn „zedelijke roeping” vervullen, door een einde te maken aan dezen „onrechtvaardigen oorlog?”

„2°. Zal het de lasten van Nederlandsche oorlogen „door Nederland doen betalen en aldus een einde maken „aan de valsche boekhouding, die te dien aanzien tot „heden werd gevoerd?”

„3°. Zal het Kabinet zich aldus kwijten van een „Christenplicht of waren de beloften in de Troonrede „slechts woorden — en niets meer?”

Wij hebben de rede van den heer v. K. zooda niet geheel met instemming, toch met genoegen gelezen, vooral waar hij zoo krachtig opkomt voor de Javanen, die werkelijk in dit voorjaar in sommige streken, door geldnood, ernstig honger hebben geleden en ook nu nog veel gebrek lijden. In zijn repliek wijst hij op onze niet geslaagde pogingen, om ook voor die arme lijdens geld bij elkaar te krijgen, terwijl men in vergelijkenden zin schatten gaf voor de Boerenkampen in Transvaal, waar zeker de ellende groot is, maar niet groter, dan ze was en op nieuw worden kan in Grogol en Poerwodadi.

Wij zijn echter niet, even als hij, gekant tegen een ernstig onderzoek naar de oorzaken — ook de minder in 't oog springende — van den verarmden toestand der Javanen en wij gelooven zelfs, dat een degelijk onderzoek hier en daar verrassende gegevens zal kunnen opleveren, die ons voeren moeten naar radicale wijzigingen van bestuur. Maar wij zijn het wel met hem eens, dat dadelijke ingrijpende maatregelen tot verbetering van den economischen toestand van den Javaan, in afwachting, dier latere gegevens, nu reeds zullen kunnen genomen worden. Wij noemen slechts irrigatie en het in 't leven roepen van landbouwbanken, die den woeker om hals brengen.

Ook gaan wij geheel met den heer Van Kol mee, waar hij wijst op de drainage uit Oost-Indië ten bate van Nederlandsche of andere vreemde kapitalisten of aandeelhouders. Al het geld, dat in 't land verdiend wordt en dat er uit gaat, voor 't grootste deel zonder er ooit terug te keeren, is eene aftapping, die 't land verarmt en derhalve ook de bewoners. Wij zien helaas niet best, hoe dit in de eerste tijden anders kan gemaakt worden, zonder 't land nog meer te verarmen. Door 't kapitaal weg te jagen brengt men zeker geen verbetering.

Wij komen echter hierop later wel terug, wanneer wij een artikel behandelen, dat in 't Bondsblad heeft gestaan over den eisch, dat Indische maatschappijen in Indië hun zetel moesten hebben.

Wij zullen ook de „eereschuld” ditmaal laten rusten, om de rest van de ruimte, die wij ons zelve in dit nummer hebben toegedacht, te gebruiken om onze denkbeelden over imperialisme en over den Atjeh-oorlog te stellen naast die van v. K.

Natuurlijk zijn wij even goed als hij tegen iedere noodleeloze uitbreiding van gezag in ons tropenland en wij gelooven, dat iedere Indische Regeering dit even goed was en is als hij en ik. De ondervinding heeft ons echter geloof doen slaan aan hen, die koloniaal bezit vergelijkken met de olievliek, die op een blad papier valt en die ongemerkt en tegen wijl en dank zich uitbreidt, tot ze ten slotte, als 't blad niet al te groot is het gansche stuk papier beslaat. Van imperialisme is waarlijk geloven wij, in onze Oost geen sprake en 't duurt soms jaren en jaren vóór men tot een zoogenaamde militaire expeditie besluit. Zoo herinner ik mij b. v., dat reeds in 1863, toen wij op Zuid-Nias naar kampong Orahili moesten oprukken, er reeds sprake van was, of dezelfde colonne, na volbrachte taak op Nias, niet naar het ons steeds vijandige Atjeh zou moeten worden overgebracht.

Was de Atjeh-oorlog nu in 1873 noodzakelijk of niet? Had hij door betere staatsmanskunst kunnen vermeden worden? Wij zullen de discussie daarover niet heropenen, omdat ze geen practisch nut heeft. Was die oorlog rechtvaardig? Niets is moeilijker voor iemand die in eene zaak partij is, dan een objectief oordeel uit te brengen over de rechtvaardigheid van twist en oorlog en 't zou ons niet verwonderen, dat er door Engelsche staatslieden vrij goed klinkende bewijzen te leveren zijn, dat de oorlog van Engeland tegen Transvaal, uit een staatkundig oogpunt, rechtvaardig door het eerste land is uitgelokt geworden. Ik kan den heer Van Kol echter verzekeren, dat er velen waren onder hen, die den oorlog tegen de Atjehers moesten voeren, door wie de kranige verdedigers van hun vaderland geen „sloebers” werden genoemd en die, even goed als hij, den dag zouden hebben gezegd, die ons een werkelijk goed einde er aan had gebracht. Zeer is het naar onze meening te betreuen, dat men nu vele jaren geleden niet heeft geluisterd naar degenen, die herstel van het rijk van Atjeh en onderwerping van den pretendent-Sultan aan ons gezag hebben aangeraden.

Nu is dit veel moeilijker geworden en de onderworpen Sultan zou minder gezag hebben, dan dit in de eerst jaren na 1880 het geval zou zijn geweest. Toch is het wellicht ook nu nog de eenige oplossing, die leiden zou tot eene ernstige pacificatie, op den duur van waarde.

E. v. Z.

WEEKOVERZICHT.

Na het uit den aard der zaak onvruchtbaar debat over het antwoord op de Troonrede, min

of meer overeenkomend met het saluut vóór de eigenlijke scherp partij, heeft men van de binnenslandsche politiek vernomen de miljoenen-rede, en aanschouwd de slachting door het nieuwe ministerie aangericht onder de nagelaten wetsontwerpen van de voorgangers. Daar het bekend is, hoe verscheidene ministers het ook, betreffende onderwerpen in zulke ingetrokken wetsontwerpen behandeld, vrij wel eens zijn geweest met de heengegane raadslieden der kroon, mag men aannemen, dat dit alles in sommige opzichten slechts een „reculer pour mieux sauter” zal zijn.

Wat de buitenlandsche gebeurtenissen aangaat: het wordt blijkbaar in Azië niet al te pluis met Engeland en Rusland. In het land, dat het wederzijdsch grondgebied nog gescheiden houdt, in Perzië, zijn reeds jarenlang de beste Engelsche en Russische diplomaten aan 't werk om het gezag in handen te krijgen. Eerst heeft Engeland een karavaanweg verbeterd, die dwars door Perzië liep, maar daarna heeft Rusland den tegenstander volkomen uit 't veld geslagen door een Perzische leening te garanderen. Zoo goed als het onder ons particulieren niet geraden is, om den tong uit te steken tegen den vriend, die ons gisteren honderd pop geleend heeft, wordt zulks ook in regeeringskringen niet tot de fijnste diplomatie gerekend. Derhalve beminde de Pers (met een hoofdletter) den Rus. Maar nu spannen de Engelschen een telegraaflijn dwars door Perzië met toestemming van de regeering. De Russen op die hindernis allerminst gesteld en wel wetend hoe groot het gewicht is van de beheersching der telegraaflijnen, wenschen nu niet alleen zulk een draadversperring ook voor zich, maar, omdat zij bij het geldleenen zich het recht der douane hebben verzekerd, sluiten tevens den Engelschen karavaanweg door een verhooging der inkomende rechten af. Op deze wijze voortgaande met elkander vliegen af te vangen, is het mogelijk, dat het goed humeur van de concurrerende partijen hier en daar een kras en een deuk zal krijgen en als niet langer voor gebruik geschikt zal worden afgeschaff. Uit deze gebeurtenissen vallen echter ook voor ons „nutte lessen te leeren”, zoodaals vader Cats dat placht op te merken.

Voor de telegraaf-quaestie. Reeds bij gelegenheid van den Spaansch-Amerikaanschen oorlog heeft men er vaak op gewezen, dat Spanje geen eigen verbinding met Havana had. Tot op den dag van de oorlogsverklaring gingen alle diplomatieke Spaansche dépêches nog over New-York naar de hoofdstad van Cuba. Er valt niet aan te twijfelen of ze werden onderweg onteijferd en aandachtig gelezen. Toen eenmaal de oorlog was uitgebroken en de eenige kabel, die Santiago-de-Cuba met het Zuid-Amerikaansche vasteland verbond door de Amerikanen was doorgesneden, waren de Spanjaarden dus geheel zonder telegrafische verbinding met het oorlogstoonel. Toen is er ook gezegd, dat indien Engeland belang heeft bij achterhouding van onze telegrammen uit Indië, zoodaals in oorlogstijd zeker 't geval zou zijn, wij geheel onkundig zouden kunnen blijven van wat er in onze eigen koloniën voorviel. Dat dit gevaar in andere landen wel terdege wordt beseft, bewijst nu weer de aanleg van de nieuwe Amerikaansche telegraafkabel van San Francisco over Hawai naar de geannexeerde Philippijnen. Zoo ziet men dan ook Engeland er in Perzië vooral naar streven de telegraaflijnen in de macht te hebben. En het komt ons nog altijd voor, dat de Nederlandsche telegraaf-verbinding van Den Haag naar Batavia, de eerste en meest noodwendige verweringsmaatregel tegen den B. V. moet zijn.

Nu zoo betrekkelijk dichtbij een oorlog tusschen twee Zuid-Amerikaansche republieken is uitgebroken, schijnt de militaire geest in Suriname wakker te zijn geworden en zich gereed te maken om het dierbare land te beschermen. Dat de Surinamers op dat gebied nog niet veel hebben bijgewoond, zou men mogen opmaken uit dit bericht, dat wij uit een te Paramaribo verschijnend blad overnemen:

„Donderdagavond j.l. trok een troepen-afdeeling militairen langs den Waterkant en de Saranaccastraat, naar het Molenveld voor oefening. Het geroffel — op het tijdstip, dat de straten reeds een rustig aanzien beginnen te nemen — was indrukwekkend in de stilte.”

Wij willen hopen, dat de begeerige buitenlanders, die de oogen hebben geslagen op ons goudlandje, even gemakkelijk onder den indruk van

het imponeerend tromgeroffel van onzen Suri-naamschen heldenstoet zijn te brengen, als de de goede bewoners van de Saranaccastraat.

Sedert wij te Scheveningen een automobiel in vlammen zagen opgaan, hebben wij geen grooter genoegen gehad, dan toen wij de berichten uit Zuid-Afrika van den laatsten tijd lazen. Het zou werkelijk te naïef zijn hier nog eens de goede tijdingen, die iedereen natuurlijk kent, te gaan herhalen; alleen willen wij constateeren, dat Engeland het uiterste middel, het allermissadigste, heeft beproefd en dat ook dit tot dusverre vruchteloos is gebleven. En terwijl wij nu zien, hoe te Londen de regeeringspersonen met de handen in 't haar zitten, hoe Edward VII van zijn vakantie teruggekomen, in toorn ontstoken den ministers vraagt, waar zijn legioenen zijn gebleven, hoe de positie van Kitchener kritiek is geworden en het Kaapland in vuur staat, dan vergeten wij onze teleurstelling over de leemte in de Troonrede en over de uitlatingen van Minister Kuyper aangaande de houding van onze regeering ten opzichte der nationale Zuid-Afrikaansche zaak en zien den toekomst weer met vertrouwen te ontmoet.

Belangrijk is nog in deze dagen geweest de houding van den Japanschen Keizer tegenover den Chineschen boetegezant. Al onmiddellijk valt op te merken de waardigheid van den Mikado in tegenstelling met de potsierlijke vertooning aan het Duitsche hof. Maar ook wanneer men de zaak van meer nabij beschouwt, ziet men, dat de zending naar het Japansche hof van heel wat meer diplomatiek belang is geweest, dan die naar Berlijn. Zij kan het begin zijn van een nieuwe Oost-Aziatische federatie, die zich uit den aard der zaak keeren zal tegen het optreden der Westerschen. Japan, dat zijn Europeesche beschavingsroes reeds vrijwel te boven is gekomen en China, dat in de laatste honderd jaren al heel weinig reden heeft gehad om Europeesche hulp te zoeken, kunnen te samen een macht van getallen ontwikkelen, die op den duur met alle Europeesche invallen den spot zal drijven. De groote Chinesche draak, die nu reeds eeuwen lang slipt en geen kwaad deed, heeft men tot het uiterste gesard en gehoord en wie weet, hoe spoedig de deitsche keizer geroepen kan worden om zijn heiligste goederen te beschermen. Wanneer de vooruitgaande beweging van Japan met zijn sterk nationalistischen geest ook in China zich doet gevoelen, kan men er althans zeker van zijn, dat de dagen van de Europeesche bezettingen niet lang meer zullen duren.

De Japanners, die tot in dezen tijd doorgaans de Russen, als hun gevaarlijkste vijanden beschouwden, beginnen nu meer te vreezen van de Vereenigde Staten. Inderdaad dreigt hen van dien kant de hevigste economische strijd, en het is vooral deze schijnbaar zoo vreedzame oorlog, die voor een opkomend land als Japan noodlottig zou kunnen zijn. „Wij Japanners, zoo schreef nog onlangs een staathuishoudkundige te Tokio, hebben ongelijk zoo wij Rusland vreezen en met bewonderenden ernst opzien naar de ontwikkeling der Vereenigde Staten.”

Wij vreezen voor de uitbreiding van den invloed van Rusland, dat wij gesteund weten door zijn militaire macht; maar de industriële en handels-uitbreiding van de Vereenigde Staten boezemt ons niet de minste onrust in.

En juist het tegenovergestelde moest plaats hebben. Wat wij te vreezen hebben, is niet de militaire macht van Rusland, maar de nijverheid van de Vereenigde Staten.

En land welks leven gegrond is op een leger, en op den schrik, dien het kan teweeg brengen, is niet verschrikkelijk.

„Een land als Rusland, dat 40 miljoen Pond Sterling voor zijn leger en nauwelijks 3 miljoen Pond Sterling voor het openbaar onderwijs uitgeeft, is geen gevaar.”

Daartegenover staat, dat de Vereenigde Staten op hun budget 23 miljoen Pond Sterling hebben voor onderwijs en nauwelijks 10 miljoen Pond voor militarisme. En dat is een gevaar voor landen als Japan; want de kracht en de vooruitgang van de Vereenigde Staten op nijverheidsgebied zijn onbegrensd.

En de toenemende nijverheid brengt overproductie, die hen wel moet dwingen om landen, die tot dusverre afnemers waren, te beletten om hun producten te wenen en zich economisch onafhankelijk te maken.

NIEUWSTIJDINGEN.

Oost-Indië.

Zorg voor den Javaan. — Een planter uit Bezoekie schrijft aan 't Soerab. Hbl., dat hij niet begrijpt, waarom in de eene streek van Java honger wordt geleden, terwijl er in eene andere, zoals bij hem, voortdurend gebrek aan werkkraft is. Hij noemt het een schande, dat er in dit opzicht niets gedaan wordt en spreekt van het zich niet warm maken voor moeilijke zaken en het liever kalm uitzingen van hun tijd door hen, die het aangaat, om daarna met een goed pensioen af te zakken naar den Haag of Scheveidingen. Hij noodigt de redactie van 't blad uit, bij hem een kijkje te komen nemen, om te zien onder welke gunstige condities duizenden aan werk zouden kunnen worden geholpen.

De Ministers van Koloniën volgen elkander op en, al gelijken zij niet altijd op elkander, de moeielijkheid, waarmede zij toch allen te kampen hebben, is het compleet houden van het Europeesche gedeelte van het Indisch leger, welk bezwaar altijd ondervonden wordt, maar vooral in tijden van beroering of als bijzondere omstandigheden groote aanvullingen vorderen.

Thans weder komen in alle eenigszins groote nederlandsche bladen advertenties voor, waarin de voordeelen van den Indischen militair dienstdienst uitvoerig en verlokkelijk geschilderd worden en ten slotte leest men, dat de aangeworvenen het recht hebben de hun toekomende handgelden door de militaire administratie te doen overmaken aan hun verwanten en schuldeisers.

Om de reclame te volmaken, wordt daarbij tot op een halve cent medegeleed, welke bedragen in den loop van 1900 aan betrekkingen en crediteuren zijn gezonden.

Als dat niet helpt dan helpt niets meer!

(Bat. Nieuwsbl.)

De Regeering en de Nederlandch-Indische Spoorwegmaatschappij. — Het Bataviasch Nieuwsblad geeft als de meening van velen, die den toestand kunnen beoordeelen, te kennen, hoe de raad van beheer der Nederlandch Indische Spoorwegmaatschappij, en dit is hetgeen zij uit de mislukte werkstaking leeren kan, afgescheiden van de noodwendigheid eener betere vervulling harer plichten ten opzichte van het publiek en haar minder personeel, — hoe de raad van beheer goed zou doen het comité van bestuur af te schaffen en daarvoor in de plaats te stellen een ferm ver- tegenwoordiger voor de gestie, de leiding naar buiten, naast een ferm exploitatie-chef voor de gestie, de leiding naar binnen, beiden met zoo ruim mogelijke volmacht en zoo weinig mogelijk inmenging uit den Haag. Eischt dit een wijziging der concessie-voorwaarden, de Nederlandch Indische spoorwegmaatschappij heeft in haar belang wel eens meer iets gedaan kunnen krijgen, zelfs van minder onschuldigen aard tegenover het algemeen belang, dan zulk een maatregel, welke slechts de organisatie van haar hooger personeel raakt.

En wat de Regeering leeren kan? Voor de zooveelste maal, dat zij, in ieder geval ten opzichte der doorlopende verbinding tusschen Oost- en West-Java, afhankelijk is van een particuliere maatschappij, tegenover welke zij bijna met handen en voeten gebonden staat, telkens en telkens hebben wij er op gewezen, vroeger in *De Locomotief*, o. a. in de nummers van 4 September en 10 December 1896 ter oorzaak van het leggen herhaaldelijk uitgesteld, der derde spoorstaaf. Zelfs waar de Regeering zich het recht had voorbehouden om tusschenbeide te treden, liet zij dit na met onbegrijpelijke (of al te begrijpelijke) angstvalligheid. Een werkstaking op de derde sectie, het baangedeelte Solo-Djokja der lijn Semarang-Vorstenlanden, gelijk aangekondigd, zou niet nalaten schromelijke verwarring te brengen ook op het geheele net der Staatsspoorwegen, Ooster- en West-Indië, beide, terwijl Oost- en West-Java eenvoudig buiten gemeenschap zoude komen. De politiek der non-interventie in de zaken der Nederlandch Indische Spoorwegmaatschappij is al ver genoeg gedreven en wij hebben het aan de *would-be*-werkstakers te danken, dat zij hierop nog eens krachtig de aandacht vestigden.

Van het onderzoek gelijk thans door de regeering ingesteld, niet ter elfder ure, maar heelemaal na afloop der vertooning, verwachten wij al heel weinig, om redenen te voren reeds aangegeven, maar wij hopen, dat de overweging door Frich, Faulhaber en Stevens thuisgebracht, toch wel iets zal uitwerken, ook in verband met de klachten van het mindere personeel der Staatsspoorwegen, tot meer waakzaamheid in het vervolg.

De Hooge Benoemingen tot lid van den raad van Indië, tot resident van Batavia, tot resident van Soerabaja, tot resident van Rembang, tot chef van den dienst der opiumregie, laten nog steeds op zich wachten. Candidaten genoeg, maar een moeilijke keuze naar het lijkt. Of wel de hooge benoemingen zijn bestemd het spel der verrassingen met den kruisjesregen van aanstaanden Zaterdag nog wat verrassender te maken.

(Bat. Nieuwsbl.)

Tegen de Witte Mieren. Den 5den Juli spraken wij van een uitvinding, gedaan door een Duitsch geleerde die het middel ontdekt heeft om hout, onverschillig van welke soort, voor witte mieren onaantastbaar te maken. Wij voegden er bij, dat het geheim was aangekocht door den oud resident dr. J. G. F. Riedel, welbekend, vooral op ethnographisch gebied.

Dezer dagen ontvingen wij van dr. Riedel acht stukken hout en wel meer bepaaldelijk gewoon pakkistenhout, zoogenaamd witemieren banket, naar de methode van den Duitschen geleerde bovenbedoeld bereid, waarmede nu proeven genomen worden, ook wat betreft de onbrandbaarheid, welke eigenschap het eveneens zou bezitten.

(Bat. Nieuwsbl.)

Met een aanval bedreigd. — Dezer dagen, zoo werd ons uit Buitenzorg bericht, ontving de Regeering van den gezaghebber van Waingapoe, aan de noordkust van het Sandelhout-eiland (Soemba), den kapitein der artillerie G. C. A. Dijk, over Macassar het telegraphisch bericht dat eenige radja's, waaronder die van Lewa, het plan hadden Waingapoe met de eerstvolgende volle maan aan te vallen.

Kapitein Dijk twijfelde niet aan de juistheid der verkregen inlichtingen en verzocht derhalve dringend om hulp.

De Regeering droeg den commandant der zee-macht op zoo spoedig mogelijk een oorlogschip naar Waingapoe te zenden en de commandant der zee-macht gaf Vrijdag 3.1. telegraphisch de order aan het floteiljevaartuig *Java*, dat vóór Ampanan lag, om onverwijld naar de bedreigde plaats te vertrekken. Aan dien last is nog denzelfde middag voldaan.

Een telegram van 5 September uit Weltevreden meldt aan de „Sumatra-Bode“; Hr. Ms. Java is naar

Makassar teruggekeerd na twee kampongs bij Waingapoe op Soemba te hebben getuchtigd. Het stoomschip *Graaf van Bylandt* heeft 24 cavalisten onder Luit. Wijnandts naar Waingapoe overgebracht. Hr. Ms. Java is naar Soemba teruggekeerd.

Pasmunt. — In den laatsten tijd doet de schaarschte aan zilveren pasmunt zich in ons gewest (Soerabaja) weder gevoelen. Vooral de landbouw-ondernemers en suikerfabrikanten klagen steen en been over het gebrek van die muntsoort, daar ze die slechts bij Chineseche speculanten tegen agio van 6 tot 7½ per mille kunnen krijgen. Wenden zij zich ter verkrijging van klein geld tot de landskassen, dan wordt geantwoord dat de voorraad zoo goed als uitgeput is en men over een week of twee kan terugkeeren als wanneer de voorraad door toevoer van elders zal zijn aangevuld.

Ook kopergeld kan men niet gemakkelijk meer verkrijgen.

Naar aanleiding van een en ander zijn door het bestuur maatregelen genomen, zoodat thans uit Nederland naar Indië is gezonden een voldoende hoeveelheid pasmunt ter aanvulling van den voorraad in de verschillende landskassen. Van die hoeveelheid is aan elk der landskassen op de drie hoofdplaatsen van Java een bedrag van ± f 200.000, aan kwartjes en dubbelgjes verstrekt, terwijl men binnenkort ook kopergeld van elders heeft te verwachten. Op deze wijze hoopt men de particuliere instellingen te helpen, zoodat zij niet meer tot Chineseche wisselaars hun toevlucht behoeven te nemen. (Soer. Ct.)

Cholera of Pest epidemisch? — In verband met hetgeen wij vroeger mededeelden omtrent de vraag van den consul van Frankrijk hier ter stede of de cholera geacht moest worden te Batavia epidemisch te heerschen, kunnen wij thans melden, zegt het *Bat. Hbl.*, dat Z. E. de Gouverneur Generaal den directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid heeft opgedragen aan de consuls van Frankrijk, de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, Engeland en Siam te Batavia telkens van bericht te dienen, wanneer zich in de havenplaatsen van Nederlandsch-Indië gevallen van eenigerlei besmettelijke ziekte voordoen, teneinde hen in de gelegenheid te stellen de door hen vertegenwoordigde landen met die koloniën te waarschuwen. Een moeilijk opdracht, want wie zal eerst den directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid dienen van bericht? Of moet alleen naar officiële gegevens gewerkt worden? In dat geval zijn de consulaire ambtenaren voornoemd precies evenver als te voren.

Studie der Chineseche taal. — Dezer dagen werd aan de Londensche hogeschool de gelegenheid geopend voor de beoefening der Chineseche taal. Onder de leeraren is de heer George Brown, oud-consul van Engeland te Kioe Kiang. Het doel is niet zoozeer de taal der letterkunde te onderwijzen, maar de taal welke men noodig heeft bij het doen van zaken en die veel gemakkelijker schijnt aan te leeren dan gewoonlijk gedacht wordt. Aan de college's zijn voorlezingen verbonden over den handel en de nijverheid in China. Zoo maakt men het hooger onderwijs op recht practische wijze dienstbaar aan de belangen van den handel en de nijverheid in Engeland. Men mag zeggen wat men wil maar de Engelschen zijn een practisch volk.

Nog geen Ballon Captifs. — Een onderofficier, die de veldoefening tusschen Batavia en Buitenzorg medemaakte, schrijft ons:

Het was op den tweeden manoeuvre-dag. Ik twijfel er aan of ooit iemand van onze partij zal willen be- kennen, wat een consternatie in de geleerden heerschte, kort nadat wij onze eerste stelling hadden ingenomen. Wij zaten er wel wat gevaarlijk, maar waren „terrein en omstandigheden in aanmerking genomen“ volge- doen moed. Het wachten was alleen maar op den vijand, die nog steeds niet wilde komen. Ik staarde mijn oogen blind op het vóórterrein, waarop straks de slachtoffers door mijn sectie gemaakt, zouden sneven, helaas! geen levend wezen verried zijn aanwezigheid, mijn oogen begonnen te tranen van het strakke turen, toch bleef ik met mijn blikken den tegenoverliggenden kamponggrond doorboren, loerde naar de zich daarboven fier verheffende palmkruinen... wat was dat, dat ronde, hoog boven de boomen zwevende voorwerp, strevend naar boven, blijkbaar tegengehouden door een onzichtbaren draad? Daar moest zoo ongeveer de vijand zijn... mijn God, het was een luchtballon!

Ik naar mijn peletonscommandant, die weder naar den kapitein en deze zond een kort rapport naar den majoor en allen in de geheele linie, van den fuselier tot den hoogsten chef staarden naar het zwevende voorwerp daar in de verte geelachtig van kleur, waar- schijnlijk de eerste ballon captif van het Nederlandch-Indische leger, in het diepste geheim vervaardigd en nu als nieuwigheid en bij verrassing voor het eerst vertoond bij de groote veldoefening.

Wie had dáárop nu gerekend. Onze mooie stelling was geen duit meer waard, sedert ze van boven bekeken kon worden. Men dacht er over en de chef van den staf besprak het met den overste, onzen gast, om dat ellendige ding met artillerievuur te overstellen, het kon net in verband met den afstand... men overwoog nog de kans van treffen — toen een hoornblazer, die het gesprek mede aanhoorde, op den bescheiden toon, menschen van zijn slag eigen, inviel:

— Och, majoor, dat benne die kerels van Batavia op der villespeddes, die hebbe van die ballons van Górs meegebracht, van die groote groote, weet u? Nou, die blazen ze op met der zieleken lamp en dat doene ze om ons te bela... n!

Weg consternatie; de moed herleeft; wij kunnen, dank zij de alwetendheid van onzen muzikant in onze stelling blijven, — het Nederlandch Indische leger heeft nog geen ballons captifs! (Bat. Nieuwsbl.)

Poeloe Weh begint meer en meer de aandacht te trekken van vreemde oorlogsbodems. In de laatste dagen kwamen met korte tusschenpoelen de Sabang- baai binnen om kolen te laden: de Oostenrijksche kruiser der tweede klasse, Kaizerin Elizabeth, metend 4064 ton met de kanonnerbooten Gerda en Leopard, van ongeveer 1600 ton, verder het Fransche transport- schip Vinh Long en de Deutsche kruiser der eerste klasse Irene, metend 4400 ton.

West-Indië.

Uit Suriname zijn de voornaamste berichten het vorderen en de onthullingen van de Coppename-expe- ditie. Nadat de geldelijke moeielijkheden met de bosch- nogers waren overwonnen, heeft men spoedig het hogere terrein bereikt en niet alleen heuvels, maar op betrekkelijk korten afstand van de kust een uit- looper van een vrij hooge bergketen ontdekt. Het lijkt geen twijfel, dat deze expeditie veel tot

de kans op flinke verdere ontwikkeling van de kolonie zal bijdragen.

Van Curaçao is de installatie en het optreden van den nieuwen gouverneur Jhr. de Jong van Beek en Donk de hoofdinhoud der bladen.

Niet alleen in Suriname, maar ook op onze West-Ind. eilanden heeft men de beste verwachtingen van hetge- en de onlangs opgetreden Minister van Koloniën doen zal. Men heeft hem in West-Indië leeren kennen en hij kent Suriname.

INGEZONDEN.

Dr. A. A. Fokker en de «Bandera Wolanda».

In *het Koloniaal Weekblad* der Vereeniging «Oost en West» (No. 15 Donderdag 19 September 1901) lezen wij eene beschouwing van Dr. A. A. Fokker over «Maleische Tijdschriften».

Het door mij opgericht blad de «Bandera Wolanda» wordt daarin afgebroken. Het doet mij zeer leed hier thans openlijk in het krijt te moeten treden tegenover den warmen mede- strijder van het Taalcongres te Nijmegen.

De heer Dr. Fokker heeft zich gesteld op het hooge standpunt van den taalgeleerde en vindt daarom het Maleisch van mijn blad «beneden kritiek».

De «Bandera Wolanda» wordt echter niet voor taalge- leerden geschreven, doch voor aanzienlijke, zowol als laag- geborene Maleiers, Javanen, Amboineezen, Timoreezen, Chi- neezen, ja zelfs voor Atjehers.

Wanneer nu mijn blad, dat zowel in paleizen van sultans, als op de chambrée's der Javaansche soldaten een welkome gast is, (de oplage toch wordt steeds grooter) in zuiver Malakka-Maleisch werd gesteld, dan zouden onze lezers er over het algemeen weinig of niets van begrijpen en de «Bandera Wolanda» zou spoedig door gebrek aan abonnee's wegwijnen.

Reeds vroeger moest ik hetzelfde zeggen aan den heer Dammerboer, leeraar aan de Kweekschool te Fort de Kock. Ook Z.E. noemde het Maleisch «beneden kritiek», doch zijne Indische leerlingen vonden mijn blad goed genoeg, om zich te abonneeren.

De «Bandera Wolanda» moet door den geheelen Archipel begrepen worden en daarom gebruiken wij een taal, die overal wordt verstaan.

Nu betreur ik het zeker met mijn geleerden bestrijder, dat niet alle Inlanders het zuivere Maleisch kennen, doch ik moet toch praktisch blijven en dus rekening houden met de taalkennis mijner lezers. Aan anderen om die taalkennis te verbeteren.

Dr. Fokker schrijft zelf:

«Voor Hollanders schijnt het een aangene- men waarheid te wezen, dat een «Inlander» per se Maleisch moet kennen. Het woord «Inlan- der» toegepast op onze Oostersche mede-onder- danen in den Indischen Archipel, is wat de taal aangaat, even algemeen, als de naam «Euro- peaan».

Welnu, ik ben dat volkomen met den geachten criticus eens, doch de heer Fokker weet ook, dat bijna overal in Indië Indische ambtenaren, klerken, huisjongens, mili- tair en z., enz., een soort van Maleisch verstaan, spreken, schrijven en lezen, dat heel weinig van het ware Maleisch heeft, doch nu eenmaal de algemeene voertaal is.

Dat Maleisch is 't, hetwelk ik dus voor de «Bandera Wolanda» nodig vind, wil ik niet speciale editie's voor de Maleiers van de Westkust, van de Oostkust en van Riouw, voor de Atjehers, voor de Javanen, voor de Soendaneezen, voor de Amboineezen, voor de Menadoneezen, voor de Timoreezen enz., enz., elk in hun eigen landstaal het licht doen zien.

«Goed Maleisch te schrijven is slechts voor zeer enkele Europeanen bereikbaar. In Hol- land kennen wij alleen den heer Klinkert, die daartoe in staat is. Wij zelven achten onze be- kwaamheid zonder hulp van een Maleier daar- toe niet voldoende», zegt Dr. A. A. Fokker. Ik voeg er dadelijk bij: «Ook slechts enkele Inlanders zijn daartoe in staat, ja zelfs de meeste Maleiers kennen het niet, want de heer Abdul Rivai, die o. a. mijne artikelen over «Nabi Mohammad» in zijne moedertaal overzette, deed dit «dan nog in een taalje dat...» zowals Dr. Fokker schrijft. Juist omdat het over den godsdienst handelde, ver- zocht ik den heer Abdul Rivai «Nabi Mohammad» in het Maleisch te vertalen. Ik was toch bevreesd, den Inlander door minder goed gekozen woorden in zijn gevoe- lens te kwetsen, zie o. a. het artikel: *Laatste woord aan den Wedelad Zeergeleerden heer Dr. A. A. Fokker van Abdul Rivai in het Algemeen Handelsblad van Zaterdag 21 Sep- tember 1901* (Avond-editie 4e blad).

Dat ik over den Islam schrijf, vindt zijn oorzaak in het zeker ook aan Dr. Fokker bekende feit, dat de meeste Inlanders slechts bitter weinig van hun godsdienst afweten. Ik bestudeerde daartoe o. a. «Mekka» van Dr. Snouck Hur- gronje, het «Islamisme» van Dr. Dozij, de Koran-Vertaling uitgegeven onder toezicht van Dr. Koijzer en het *Moham- medaansche Recht* volgens de imám's Aboe Haniffat en Sjáf'e'i (vertaling van Mr. van den Berg).

Het bevreemdt mij dus, dat Dr. Fokker mijne artikelen over den islam, ook wat den inhoud betreft, «ongenietelijk» vindt.

Ik heb vóór mij liggen een brief van mijn vriend den hoofd-panghoeloe van Koeta Radja, Radhen Hadji Moham- mad Koedli, zwager van Dr. Snouck Hurgronje, die mijne artikelen over de «agama islam» juist zeer leerzaam vindt voor de bewoners van onzen Archipel en er mij hartelijk dank voor zegt. Met die gewraakte artikelen wil ik trachten bij velen vooroordeel en dwaas fanatisme weg te nemen, wat toch ook tot het programma van de «Bandera Wolanda» behoort.

Ons doel toch is namelijk:

- 1e. De verstandelijke opheffing van de lezers.
 - 2e. Het versterken van den band tusschen Holland en Indië.
 - 3e. Het opwekken van liefde voor Hare Majesteit onze Koningin.
 - 4e. Het logisch leeren denken der Inlanders.
 - 5e. Belangstelling wekken voor zaken, die buiten den gewonen Indischen gezichtskring vallen.
 - 6e. Verzachting, laat ons maar zeggen modernisering en veredeling van het Islamitisch geloof en daardoor voorkom- ing van fanatisme en onverdraagzaamheid.
- Met den heer Dr. Fokker betreur ik het zeer zeker, dat de heer Abdul Rivai niet langer aan ons blad medewerkt. Het is echter niet mijne schuld, dat ik voor mijn blad die waardevolle medewerking moest missen. Ik had ge- rekend op den steun van hen, die in Indië kapitaal maakten of wel een groot pensioen verwierven, alsook op de velen, die een groot dividend trekken uit ondernemingen in het Zonneland, doch zij bleven O. I. doof.

Een groot kapitalist uit de hoofdstad, een bekend philan- troop, waar het Hollandsche belangen geldt, een man, die alles, wat hij bezit, aan Indië dankt, werd persoonlijk door mij geschreven, maar ik kreeg nul op 't request. Met be- hulp der cadetten en mijn eigen spaarduitjes wist ik een tijd lang in de behoefte te voorzien, maar de cadetten werden 4 maanden bij de korpsen gedetacheerd en hunne bijdragen hielden dus voorloopig op.

Z. E. de Gouverneur-Generaal was zoo welwillend de «Bandera Wolanda» op groote schaal onder de Indische

en Amboeische militairen te doen verspreiden, wij hopen, dat spoedig de Indische scholen mogen volgen.

Waar men blijkbaar in Holland «voor den Inlan- der» zoo weinig over heeft, dat de redactie van «Oost en West» moest schrijven, als zij deed in datzelfde No. 15 van Donderdag 19 September, daar willen wij niet langer om steun bedelen en zullen we zonder hulp trachten te doen, wat onze sympathie voor den bruinen landgenoot ginds, ons ineeft.

Beleefd verzoek ik die Indische bladen, welke eventueel het artikel van Dr. A. A. Fokker overnamen, ook dit mijn antwoord te plaatsen:

de Hoofdredacteur van de «Bandera Wolanda»

LUITENANT CLOCKENER BROUSSON.

Breda, 28 September 1901.

Een stem uit de desa.

(INGEZONDEN.)

Nogmaals voel ik mij gedrongen de pen op te nemen, om over den hongersnood op Java te schrijven.

Reeds tweemaal beproefde ik het teergevoelige hart der Nederlanders te bewegen om een penningste te offeren voor de noodlijdenden; helaas met weinig resultaat.

God geve, dat de stem uit de desa meer weerklank vinde, medelijden opwekke, meer materiele hulp den armen Javaan moge aanbrengen!

Ziehier, een brief van een mij onbekenden uit Gro- bogan afkomstigen Javaan, die door den hongersnood naar Pekalongan werd gedreven.

Pekalongan, 1 agoes 1901.

Terhoedjoeken pada terhormat moelija bangsawan toewan Abdoel Repal, Redaktor Perwarta Wolanda terhormat di kota besar Amsterdam.

Oendjoengken sembah hamba njang kliwat ina, nama Soedjono, teperanakin di Grobogan, minta ampoen riboe ampoen. Toewan-amba djangan goeser dan ketjil hati, sebab hamba toewan brani kirim ini soerat teperandjoek pada bangsawan moelija, soepaja toewan-amba bole karang bagoes dalam Siti Perwarta wolanda, moega kembangin hati orang kasi toeloengan. Di desa hamba sekarang kliwat banjak orang mati kalaparan, sebab tida ada makan. Doewa orang anak hamba dan bini amba soeda tinggalin doenja ini, sebab tida makan, sebab hamba pigi dari desa tjari wang.

Kliwat banjak orang mati. Dibilang orang mati sakitan tapi tida bagitoe. Hamba toewan kira, kapan toewan-hamba tjertain ini pekara sama Kandjeng Ratoe Radja Wolanda, barangkali Kandjeng Ratoe kasian sama rajat. Beriboe disemb dan ampoen hamba djoendjoeng. Minta harapan djangan toean hamba goeser dan mara.

Hamba toewan kliwat hina dan miskin.

(w. g.) SOEDJONO.

De letterlijke vertaling van dezen brief is als volgt:

Pekalongan, 11 Augustus 1901.

Aangeboden aan den geëerden, edelen, en van adelaafkomstigen heer A. R., Redacteur van de *Perwarta Wolanda*, in eere zijn ver- blijf houdend in de groote stad Amsterdam.

De sembah aangeboden door den zeer nie- tigen dienaar, genaamd Soedjono, geboren te Grobogan, afsmeekende duizenden vergiffen- nissen, dat de Heer des dienaars (u) niet boos worde, dat Uw dienaar zoo vrij (moedig) is, dezen brief aan den edelen adel (u) op te zenden, opdat de Heer des dienaars (u) hier- over in een mooie taal in de Edelvrouw — de *Perwarta Wolanda* — kan schrijven; zoo hopen de, dat het bericht het hart der menschen mocht doen ontsluiten om hulp te verleenen. In de desa van Uw dienaar sterven nu vele menschen van den honger, omdat er geen eten is. Twee der kinderen van Uw dienaar en de vrouw van Uw dienaar hebben deze wereld verlaten, daar er geen eten is, daar Uw dienaar de desa verlaten heeft om geld te verdienen. Zeer veel men- schen zijn dood gegaan. Men zegt door ziekte, maar dat is de oorzaak niet. Uw dienaar denkt, dat wanneer de Heer des dienaars (u) dezen toestand aan H. M. de Koningin van Holland mededeelt, H. M. medelijden voor Haar volk zal hebben.

Duizenden sembah en excuses doet Uw die- naar U toekomen. De hoop afsmeekende, dat de Heer des dienaars niet ontfemd zal zijn en niet boos op mij zal worden,

Uw dienaar, die zeer nietig en arm is:

(w. g.) SOEDJONO.

Arme Soedjono! Ik beklag U. Bouw op den Al- machting, blijf hoop koesteren, hoop op betere tijden. Na regen komt zonneschijn.

Gij weet niet Soedjono, dat ik mij niet met uwen brief tot de Koningin mag wenden.

Gij weet ook niet, dat ik, gedreven door het mede- voelen in het lijden van U en de Uwen, reeds twee keeren mij tot de bezitters van het rijke Java gewend heb. Maar helaas mijn stem is niet doorgedrongen, maar opgegaan in de eeuwige groote ruimte, haast zonder weerklank te vinden.

Het is gelukkig, Soedjono, dat gij dit niet weet! Gij zoudt anders wanhopig worden.

Den volgenden brief, dien ik hoop, dat hij ontvangen zal, heb ik Soedjono teruggeschreven.

Aan

mijn goeden vriend, SOEDJONO, te Pasar, Pekalongan.

De brief van mijn vriend heb ik ontvangen. Mijn hart bloedt van aandoening bij het lezen van Uw moelen (*), maar treuringen brief. Ik kan nu niet meer in mooie taal in de *Perwarta Wolanda* schrijven, daar ze sedert eenige maanden opgehouden heeft te bestaan.

Maar ik zal Uwen brief letterlijk in 't Hol- landsch vertalen en in de courant «de Oost en West» doen plaatsen, opdat Onze geëerbie- digde goede Koningin hem leze. Ik ben over- tuigd, dat Hare Majesteit het lijden uwer landgenooten zich zal aantrekken. Want Zij is goed en edel van hart. Onlangs nog heeft Zij voor vele machtige Heeren in eene zeer groote vergadering gezegd, dat Zij een onder- zoek naar de armoede van ons volk zal doen instellen. Nu zal het zeker zijn, dat er vele

(*) Het Maleisch van den brief is slecht. De brief bestaat uit vele mooie woorden naast elkander staande.

verbeteringen in onze Maatschappij zullen komen.

Wij hebben nu een christelijk Ministerie. Al deze Ministers zullen Uwen brief ook lezen. Ik ben overtuigd, dat zij, met hun beginsel voor oogen, zullen medewerken aan de verbetering van den betreurenswaardigen toestand Uwer landgenooten.

In de Couranten, heb ik gelezen, dat Onze Regeering reeds Hare hulp verleend heeft. Ik weet, Soedjono, dat de ondersteuning niet voldoende is, om alle noodlijdenden te helpen. Er is nog veel noodig, om de ellende te lenigen. Van waar het ontbrekende komen moet, weet ik U niet met zekerheid te zeggen. Van particuliere bijdragen in Nederland en Indië? Ik kan hierop niet antwoorden, maar zal steeds blijven hopen. De Hollanders in Nederland zijn goed en braaf, maar thans hebben zij slechts ooren voor de klaagliederen der lijdende Boerenvrouwen en kinderen. De Boeren zijn Christenen, hun rasgenooten, spreken Hollandsch. Daarom, Soedjono, moeten en worden zij eerst geholpen. Wanneer het lijden in Zuid-Afrika geëindigd zal zijn, dan zullen onze overheerschers zich zeker ook Uw lot aantrekken.

Nu moet gij maar den almachtigen Allah om hulp bidden. Deel gerust aan Uwe hongerende landgenooten mede, dat Nederland wel helpen wil, maar het nog niet kan doen. Laat hen dit tot troost zijn.

Gelooft aan Uw vriend en wees gegroet door Uw vriend, die Uw lijden begrijpt, doch zelf machteloos is, om wat voor U te doen.

(w.g.) Abd. RIVAL.

De groote stad Amsterdam, 29 Sept. 1901.

Moge deze brief tot troost dienen van den diep te betreuren Javaan. Ik hoop, dat de stem van Soedjono tot de harten der Nederlanders moge doordringen.

Als Soedjono ontwikkeld en beleden was, zou hij zeker, na mijn brief gelezen te hebben, aan de volgende gevengelde woorden van Beets denken:

„Velen vertellen U van den berg van opoffering, die zij voor U zouden willen beklimmen, maar vergeten de trap op te gaan, om de kleinigheden te halen, die gij juist noodig hebt.”

Abd. RIVAL.

Amsterdam, 20 Sept. 1901.

(INGEZONDEN).

Geachte Redactie.

Gun een klein plaatsje s. v. p. in uw Koloniaal Weekblad aan een leek op velerlei nog, wat Indische aangelegenheden betreft, maar die toch veel belang stelt in onze schoone bezittingen over den Oceaan.

Gebrek, hongersnood zelfs op Java! Maar dat kan toch niet! Hoe is dat mogelijk? En iedere Europeaan uit Indië teruggekeerd, met wien ik 't genoegzaam had over Java te spreken, om mij te laten inlichten, noemt juist onder de heerlijkheden en voorrechten van dat land „dat niemand er gebrek behoeft te lijden”. „Een Inlander”, zoo luidt het, die 10 à 15 ct. per dag verdient, kan leven en mocht hij door ziekte niet kunnen werken, dan geven zijn medelijdende medekamponbewoners hem wat van hun rijst.”

Rijstgebrek in 't land van de rijst! Het spreekt

zich-zelf tegen. Mislukt de oogst in deze streek, in gene is overvloed en wordt aangevoerd. En nu mag dit de prijzen tijdelijk wat verhoogen. Soit — maar gebrek! En dan — geen werk? Maar op de verschillende koffie- suiker- en andere ondernemingen dan? Werk volop, zou ik zeggen. Is 't volk er ook te lui om te werken?

Wel hoorde ik van enkele misdeelde residenties, zooals Rembang, door de natuur misdeeld op veel plaatsen, van Bantam, die in zoo menig opzicht lijdende residentie gedurende tal van jaren, maar in de noodden dier streken voorziet toch de regeering door reliefworke en de hand der milde gevers — ik hoorde van Krakatau- en Lombokfonds — voegt het hare daarbij.

Hoe te verklaren de noodkreten in uw blad en de Ind. Couranten? Is er onder uwe medewerkers niet iemand, die 't leekdom in Nederland eens 't ontstaan van zoo'n hongersnood, als thans heerscht in Semarang en Kedoe, zou willen uitleggen in uw blad, met verzoek aan de Nederlandsche Couranten dit over te nemen, zoodat in elk hoekje van Nederland een ieder die lezen kan, op de hoogte kon komen van den toestand, zooals hij werkelijk is en vooral — want uit uw blad weten reeds velen, dat die treurige toestand **bestaat** — vooral dus ook 't ontstaan van hongersnood in een land, waarover menig Hollander nog denkt, als ware het het land overvleedende van melk en honing en waar men de rijksdaalders als 't ware van de boemen schudt. Ieder zou wel naar dat wonderland willen, als 't er maar niet zoo warm was en de **leeuwen**, tijgers, slangen en ander ongedierte er 's menschen bestaan niet zou in gevaar brachten of 't leven bijna ondragelijk maakten! Een besturend ambtenaar uit Indië met verlof zou zich hoogst verdienstelijk kunnen maken door, als deskundige, ons leeken, omtrent dien treurigen toestand eens goed op de hoogte te brengen. Wat heerlijk zou het voor zoo iemand zijn, indien zijn inlichtingen eens tengevolge hadden, dat uwe Redactie dagelijks tot zoolang de dringende nood voortduurt, een stapeltje postwissels had af te halen, alle voor de noodlijdende Javanen.

Met dank voor de plaatsing,
X. 23/9 Een belangstellend
LEEK.

Correspondentie.

Het stuk van den heer Roosemeier over de Opleiding voor Ambtenaren komt in een volgend nummer.

Van verschillende kanten hebben wij deze week het bewijs gekregen, dat de belangstelling voor ons werk vermeerdert. In no. 1 van het Organ der Vereeniging, noodigden wij bij ons „woord vooraf” de leden uit tot het doen van korte mededeelingen, wanneer zij iets bijzonders wisten of het stellen van vragen, als zij omtrent 't een of ander, gaarne inlichting hadden.

Nu doet C. S. uit Leiden ons het voorstel, om een afzonderlijke rubriek, als „Vragenbus” in te richten en van K. v. B. te Zutphen krijgen wij eveneens enkele kleine mededeelingen en ook vragen ter beantwoording.

Ter beantwoording?
C. S. zegt hieromtrent: „Vooral bij onze Vereeniging, die voorlichting in koloniale kwesties ten doel heeft, zou 't ongetwijfeld goed zijn, wanneer de „Redactie (natuurlijk bijzonder op de hoogte te achten)

„gelegenheid gaf tot 't vragen van allerlei kleine en „grote inlichtingen.”

De Redactie-Commissie, als vertegenwoordigende de redactie, is voor dat gunstig oordeel hoogst dankbaar en zeker zal zij haar best doen, om zoo min mogelijk onbeantwoord te laten, maar het best wordt 't doel eener zoogenaamde Vragenbus bereikt, als **een ieder, die het doen kan, de gedane vragen beantwoordt en hiertoe noodigen wij dan ook al onze lezers uit.**

Wij zullen het woord „Vragenbus” niet overnemen omdat wij al genoeg verschillende rubrieken hebben, maar steeds onder „Correspondentie” de vragen behandelen, die ons toegezonden worden.

Om met C. S. te beginnen schrijven wij op:

1. Hoe staat 't met de voorgenomen opheffing der Indische instelling (Afd. B. G. W. III) te Batavia?

2. Is dit de eenige gelegenheid in Indië waar eenigszins grondig onderricht wordt gegeven in de Indische talen? Zoo neen, waar worden deze talen dan nog elders behoorlijk onderwezen?

3. Hoe staat 't op 't oogenblik met de opleiding voor ambtenaar B. B. in Nederland? Is de desbetreffende regeling aangenomen?

Verder ontvingen wij van K. v. B. te Zutphen nog de volgende:

4. Is het niet zonderling, dat uit Europa koper naar Java wordt gebracht, terwijl op Sumatra (Padangsche Bovenlanden) veel kopererts moet zijn?

Reeds in 1859 hoorde ik daarvan gewagen door den toen daar aanwezigen mijn-ingenieur.

5. Zou de zending onder de Mohammedanen niet meer kans van slagen hebben dan thans, indien men slechts zuiver Godsdienst, innerlijke en openbare Godsvereering onderwees en trachtte ingang te doen vinden? De Mohammedanen zijn over het algemeen zuiverder God-aanbidders dan de Christenen, wier opvoeding van het rechte spoor geleid wordt door fabelleer en allerlei legenden, sprookjes en vormen. De christelijke zedeleer van liefde en verbroedering zou zeker bij Mohammedanen, als bij de eenvoudige Javanen en Boedhisten bewondering en sympathie verwekken, indien ze die zedeleer bij de Christenen toegepast zagen. Wat ze echter daarvoor in de plaats zien: twist en strijd, haat en nijd, oneerlijkheid en moord op groote schaal, moet hen van het Christendom afkeerig maken.

6. Zoowel de heer Abdul Rival als de redactie van „Oost & West” spreken van hongersnood op Java. Maar de latere Indische berichten gewagen daarvan niet. Gaarne had ik moeite gedaan ook hier geld bijeen te brengen, ter ondersteuning van de arme Javanen. Is de nood werkelijk nog zoo groot en bestaat er ook op Java en elders in Insulinde eene vereeniging om voor den hongersnood giften te verzamelen?

7. Bestaat er geen mogelijkheid, om de kranige Indische militairen, die al zijn ze reconvalescent, er dikwijls zoo flink uitzien, een wapen te geven, wanneer ze zich buiten de kazerne begeven? Zoo gaarne als de soldaat zich in zijn volle waardigheid vertoont, zoo ontmoedigend werkt het, wanneer het „martial” en de „chic” weggecijferd worden. Wie misbruik van zijn wapen maakt, plaatse men bij een werkkompagnie. Wie eervol gediend heeft en dient, betuige men echter ook eer. Waarom kan van zulken niet

een detachement als *eerewacht* op het Loo, bij het Paleis, dienst doen? Hoe eentonig wordt een garnizoens leven, vooral voor herstellenden, zonder „chic”?

Verveling en veronachtzaming werken ook bij zieken deprimeerend en vertragen het herstel.

8. Waarom looft men steeds aanbrenggeld uit voor het aanbrengen van een rekrut voor het Koloniale leger? Eervol is het niet voor den nieuwen soldaat en dikwijls wordt er van dat aanbrenggeld misbruik gemaakt.

Zelf zullen wij thans alleen K. v. B. beantwoorden, die gaarne wil weten, of ook thans nog de nood op Java groot is, en of er ook in Indië eene Vereeniging bestaat, om giften voor den hongersnood in te zamelen? (vraag 6). Wij kunnen, wat het eerste betreft o. a. verwijzen naar de „stem uit de desa” die in dit nummer voorkomt, en wat het tweede deel der vraag betreft mededeelen, dat ons eene poging van den Java-bode bekend is, geruimen tijd geleden gedaan, om een nationaal „hongersnoodfonds” in 't leven te roepen, die echter wel even als de onze op . . . onwil, zal zijn gestrand. K. v. B. duidt het ons niet ten kwade, dat wij ditmaal kort zijn. Wij hebben er al zoveel over geschreven en dit aan alle groote en vele kleinere bladen meegedeeld, maar slechts **zeer enkelen** hebben er iets van overgenomen. Men heeft ons pogen om te wijzen op de ellende, die daarginder steun noodig maakt tot nu toe eenvoudig doodgezwegen.

Zal men dit blijven doen?

Verzending O.-I. Mail.

VOOR DEN HAAG.

Amsterdam, Nederl.,	11 Oct.	25 Oct.	11.20 's.av.
Rotterdam, Lloyd,	4 "	18 "	11.30 's.av.
Genoa, Nederland,	8 "	22 "	9.15 's.av.
Marseille, Lloyd,	15 "	15 "	6.30 's.av.
Marseille, Fr. dienst,	5 "	19 "	7.45 vm.
Brindisi, Eng. dienst,	11 "	25 "	1.— mid.
Napels, Duits. dienst,	13 "	13 "	9.45 mid.

Via Marseille: Suppletore verzending van brieven, briefkaarten en aangelegende stukken den dag volgende op den aangegeven maildag te 7.45 vm.

Via Napels: Suppletore verzending den dag, volgende op den aangegeven maildag te 12 en 3 's.nm., doch de aansluiting op het vertrek der booten is daarvan niet verzekerd.

MAIL SURINAME.

Amsterdam, Nederl.,	14 Oct.	11.15 's.av.	
Southampton, Eng.,	14 "	11.30 's.av.	
Suppl. verzending daags daarna	6.30 's.av.;	aansluiting niet altijd verzekerd.	
St. Nazaire, Fr.,	8 Oct.	8 Nov.	7.45 vm.

MAIL CURAÇAO.

Via Genoa den 8n van elke maand, alleen op verzoek. Elken Dinsdag en Vrijdag 6.30 's.av. via Southampton en Queenstown en New-York.

MAIL CONGO.

Antwerpen den 15n en den laatsten van elke maand 7.20 's.av. Lissabon den 8n en den 13n van elke maand 3.20 m.

MAIL CANARISCHE EILANDEN.

(Teneriffe).

Southampton. Elken Vrijdag 7.20 's.av. Liverpool. Elken Maandag 7.20 's.av.

ADVERTENTIËN.

Assurantie Maatschappij tegen Brandschade en op het Leven

DE NEDERLANDEN van 1845.

Kantoren: 's-Gravenhage, Kerkplein, hoek Prinsestraat. — Amsterdam, Sophiaplein. — Rotterdam, Zuidlaak 24 (Beursplein). — Brda, Prinsestraat. — Bazel, Kraaiweg 70 c. — Mijmegen, Inde-Betuustraat 8. — Groningen, Akkerhof, hoek Akkerstraat. — Zutphen, Dieckade.

Hoofd-Directie te 's-Gravenhage: GAREL HENNY, Directeur; Mr. J. J. HENNY, Adj.-Directeur.

Kapitaal f 4,000,000
Reserves ult. 1900 1,877,900
Betaalde brandschaden tot ult. 1900 - 21,625,000

Verzekering tegen BRAND- en INBRAAKschade tegen vaste en zeer billijke Premien, zonder Inleggelden of Nabetalingen.

P. Jonker,

gediplom. muziekleeraar, geeft grondig onderwijs in Piano en Theorie. Tevens opleiding voor examens. Spreekuur Dinsdag en Vrijdag 2—3. Riouwstraat 122, den Haag.

C. J. v. d. MEER,

Waldeck-Pyrmontkade 11, 11a, 13, DEN HAAG.

HANDEL in Wijnen, Binnen- en Buitenlandsche Bieren, Minerale en Medicinale Bronwateren en Gedistilleerd.

SPECIALITEIT in Bordeaux-, Bourgogne-, Port-, Rijn- en Moezelwijnen. Champagne en Cognac.

Fabriek en Magazijnen „DE NIJVERHEID” BREDA.

Behangerij, Meubelfabriek, Stoffeerdij, Bedden- en Matrassenfabriek. Mart. Lefel-Oomen, Hofleverancier.

Concurreerendst adres voor complete meubeleering. Enorme voorraad. Lage prijzen. Directe levering. Geillustreerde prijsesatalogus Gratis en franco.

St. Nicolaas in de Tropen!!!

R. W. RINCK,
HOFLEVERANCIER,

Schouwburgstraat 2, Boekhorststraat 118a, DEN HAAG.

Specialiteit in elegant en solied bewerkte Albums, Portefeuilles, Sigarenkokers, Portemonnaies, Portretlijsten, Schrijfmappen enz. enz.

Voor de Tropen expresse bewerking.

Opmaken van Dames-Handwerken. Alle mogelijke reparatiën.

Grootste keuze. Billijkste Prijzen.

ISERIEF & Co.

VEENESTRAAT 16/18, den Haag.

Magazijn van Garen en Band.

DAMES HANDWERKEN.

Natuur Wollen Ondergoederen

VAN Jansen en Tilanus.

FRIEZEN VEEN.

In „de Proviantwinkel”

Badhuisstraat 54, Scheveningen

zijn verkrijgbaar alle soorten

COMESTIBLES en CONSERVEN

waaronder:

GROENTEN, VLEESCH, WILD,

GEVOGELTE, VISCH, DIVERSE SOEPEN,

VRUCHTEN etc. in blik.

GENUA OLIE, WIJNAZIJN,

FIJNE TAFELZUREN etc. uit de fabriek van

J. C. VISSER, te Amsterdam.

Aanbevelend,

J. J. KROPHOLLER.

Voor den verkoop aan Particulieren worden Dames Agentessen uit gegoeden stand gevraagd, tegen flinke provisie.

Haagsche Assurantie-Compagnie

voor Brand enz. van 1805. te 's-Gravenhage.

Kantoor Z.O. Buitensingel 245 b/h. Bezuiden.

Directeuren:

W. F. MASTENBROEK en C. W. VERSTEGE.

Commissarissen:

Mr. W. K. F. P. Graaf van BYLANDT.

Mr. J. G. GLEICHMAN.

A. J. H. VAN KAPPEN.

Corsmit Brossois & Co.

18 Wagenstraat, Den Haag.

Interc. Telefoon 582.

INRICHTING

VOOR Complete Meubeleering

VAN

Salon en Eetkamer. Slaap- en Logeerkamer.

Kantoor, Serre, Keuken, Gang en Trap en Dienstbodenkamer.

Zeer aan te bevelen voor Ind. familiën.

Bekroond met de GOUDEN MEDAILLE.

W. REUVERS,

73 Wagenstraat 73, CONFISEUR, Den Haag.

N.B. Voor de tropen verpakt in hermetisch gesloten bussen.

AU BON MARCHÉ - MODES.

Dames- en Kinderhoeden, Voiles, Tulle, Linten, Bloemen, Veeren.

Wagenstraat 58, Den Haag.

Hotel d'Angleteree

Den Haag, Wagenstraat 22.

Centrum der stad en gerenommeerde keuken.

50 Kamers en Salons.

Kamer met Dejeuner f 2.25.

Pension voor langer verblijf zeer billijk.

Grootste Keuze.

Franco levering door het geheele Rijk.

Th. A. A. SIMONIS,

Groenmarkt 34,

over de PRINSESTRAAT DEN HAAG.

PRACHTIG

blijft 't haar bij alle weersgesteldheid door 't gebruik der

Amerikaansche Onduline

— Onschadelijk —

à 90 ct. de flacon verkrijgbaar bij: JEAN MEIJER, Coiffeur, Passage 49—51. Den Haag.

HAARVERFKAMMEN.

St. Nicolaas, Indië.

Z. o. z.

Indische Families
welke zich tijdelijk of voor vast in
Nederland gaan vestigen, worden er in
't bijzonder op attent gemaakt, zich voor het
volledige inrichten van huizen of **gedeelten**
daarvan te wenden tot de Firma

D. VREDENBURG & ZONEN,

Hofmeubelfabrikanten te Zutphen.

Alles wat op het gebied van meubileering voor-
komt, zoowel meubelen in elke verlangde stijl en
houtsoort, als Gordijnen, Tapijten, Linoleums, Bedgoed,
Ornamenten, Keukeninrichtingen enz. wordt **tegen**
de strengst concurrerende prijzen
geleverd.

Reeds honderde Indische Families geheel geïnstalleerd
waarvan vele attesten ter inzage.

Franco levering door geheel Nederland.

PLAATSING DER GOEDEREN wordt niet in rekening gebracht.

Schriftelijke garantie voor soliditeit.

PRIJSCOURANT en TEEKENINGEN worden op aanvraag franco toegezonden.
Alle eikenhouten meubelen zijn van massief wagenschotshout vervaardigd en uitstekend geschikt
om naar Indië mede te nemen.

Allan & Co.
Koninklijke Nederlandsche
Stoom-Meubelfabriek.
Magazijnen ter Meubileering.
Meubelen,
Tapijten, Gordijnstoffen etc.
DEN HAAG:
HOOGSTRAAT 16.
Rotterdam. Utrecht.

E. J. F. VAN DISSEL & ZONEN,
EINDHOVEN.

FABRIEK van
LINNEN TAFELGOEDEREN enz. enz.

Inrichting voor het maken, bor-
duren en festoneeren.

SPOEDIGE AFLEVERING.

PRIJSCOURANTEN alsmede ruime keuze van
STALEN en MODELLEN,
worden op aanvraag franco toegezonden.

AGENTESSEN GEVRAAGD
met relatien onder den goeoden stand.

Thee.
Koffie.
Mokka.
Gember.
Soja.
Chutney.
Theesalon.

VAN VEEN & Co.,

33 PLAATS, 's-GRAVENHAGE.
Telefoon 981.

SCHEVENINGEN, 109, Badhuisstraat.
Telefoon 4161.

Magazijn "HET ANKER"

Veenestraat 49, Den Haag.

Indische Uitrustingen
voor DAMES en HEEREN,
in alle Prijzen.

TENTOONSTELLING

VAN

Indische Kunstnijverheid

in de Gothische Zaal te 's-Gravenhage,
tegenover het Koninklijk Paleis in het Noordeinde.

GROEP III.

Indische Weefsels, Javaansche Batiks
en Oud-Indische Meubels.

Geopend iederen dag van 10 ure v.m. tot 5 ure n.m.

Entree voor leden van OOST en WEST (persoonlijk) VRIJ.

Voor Niet-Leden van af 15 September:

DONDERDAGS. 50 cents.

ZONDAGS en WOENSDAGS 10 cents.

Alle andere dagen 25 cents.

Voor leerlingen van onderwijsinrichtingen alle dagen 10 cents.

De tentoonstelling is Zondags geopend van 12-5 ure.

De uitgebreide CATALOGUS kost aan de bezoekers der Tentoonstelling f 0.30,
in den handel, buiten het lokaal gekocht f 0.50.

BANKETHAMMEN.

CERVELAATWORST.

Spekslagerij

Firma J. J. M. PERMENTIER,
Korte Poten 25, Den Haag.

Gelardeerde Kalfslever.

Musjes kookvleesch.

OSSENLONG.

F. H. BOTHE,
21, VEENESTRAAT - DEN HAAG.
SPECIALITEIT IN
GEKLEURDE, ZWARTE en CRÈME STOFFEN.
Nouveaute's voor elk seizoen.
STEEDS GROOTE ASSORTEMENTEN. BILLIJKE PRIJZEN.

Pianolessen.
Ondergeteekende houdt zich beleefd aan-
bevolen tot het geven van Pianolessen,
zoowel aan eerstbeginnenden als aan meer
gevorderden, ook van Emsemblelessen.
HENRIËTTE WOLTERS,
te 's-Gravenhage.
Informatien te bekomen bij Mevr. E. KUNST-
HEYNEMAN, Weimarstraat 91, den Haag.

C. HOYNG,
Den Haag. -- Utrecht.
Geïllustreerde Prijscouranten worden gratis op aanvraag toegezonden.
ECHT CHINEESCHE THEE,
speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

L. LANGE,
23 Wagenstraat, 's-Gravenhage,
TELEPHOON No. 659.
Sigaren in alle soorten en prijzen.
Doelmatige verpakking voor de tropen.
Specialiteit voor Export.

ERNEST CASSUTO
Tandarts,
PIETER BOTHSTRAAT No. 1,
BEZUIDENHOUT,
Den Haag.
SPREEKUR dagelijks van 1 tot 5.

Stoomvaart-Maatschappij
"ROTTERDAMSCH LLOYD"
Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië
in verbinding met de diensten der
Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam.	van Marseille.	te Port-Said.	te Padang.	te Batavia.
Sindoro	19 Oct.	31 Oct.	5 Nov.	25 Nov.	27 Nov.
Merapi	2 Nov.	14 Nov.	19 "	9 Dec.	11 Dec.
Salak	16 "	28 "	3 Dec.	23 "	25 "
				1902	1902
Lawoe	30 "	12 Dec.	17 "	6 Jan.	8 Jan.
Ardjoeno	14 Dec.	26 "	31 "	20 "	22 "
		1902	1902		
Soembing	28 "	9 Jan.	14 Jan.	3 Febr.	5 Febr.
	1902				
Gedé	11 Jan.	23 Jan.	28 "	17 Febr.	19 Febr.
Oengaran	25 "	6 Febr.	11 Febr.	3 Maart	5 Maart

* Dubbel schroefstoomschip. 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.
De Hoofd-Agenten: **Ruys & Co., Rotterdam.**
De Agenten: **Courier dit Dubekart & Co., Anna Paulownastraat 1 d, 's-Hage.**

Gezondheids Wol

is de doelmatigste onderkleeding voor
iederer heer die zich niet onnodig dik
en toch voldoende warm wil kleeden.
Het weefsel is elastisch en vooral
poreus.
Veroorzaakt geen gevoel van jeuk
of prikkeling.
Absorbeert de uitwaseming gemak-
kelijk en houdt de huid droog, zelfs
bij sterk transpireeren.
De weldadige uitwerking van het
woleffect ondervindt men reeds bij
de eerste proef.
Aanbevolen door tal van medische
autoriteiten.

BORSTROKKEN.				
Klein. 95 cM.	Middelgroot. 100 cM.	Groot. 105 cM.	Zeer groot. 110 cM.	Extra groot. 115 cM.
Borstomvang f 3.75	Borstomvang f 4.—	Borstomvang f 4.25	Borstomvang f 4.75	Borstomvang f 5.50

ONDERBROEKEN.				
Klein. 95 cM.	Middelgroot. 100 cM.	Groot. 105 cM.	Zeer groot. 110 cM.	Extra groot. 115 cM.
Ceintuurw. f 4.25	Ceintuurw. f 4.50	Ceintuurw. f 4.75	Ceintuurw. f 5.25	Ceintuurw. f 5.75

DEN HAAG,
LANGE POTEN 2-4.
SACHS & Co.

G. KERNER & Co.

Specialiteit in
**OOST- en WEST-
INDISCHE
UITRUSTINGEN,**
voor Dames en
Heeren.
Passar Besar,
Soerabaia.
Stationsweg 22
's-Gravenhage.

**PRIJSCOURANT
GRATIS en FRANCO.**

Indië - St. Nicolaas.

Wij berichten de ontvangst van eene fijne collectie **LUXE-
ARTIKELN** en **SPEELGOEDEREN**, geschikt voor Indië.
Verpakking geschiedt gratis, onder garantie van gave overkomst.

TRADING Co. LATE
PERRY & Co.,
Den Haag, Hoogstraat 6.

Abonnement voor niet-leden.

Ondergeteekende verklaart zich te abonneeren op het Koloniaal Weekblad orgaan
der Vereeniging „OOST en WEST” à f 2.— per jaar.

Naam: _____ Woonplaats: _____

Verzoek dit biljet na invulling uitteknippen en aan de Uitgevers van dit blad, Haagpoort 4,
den Haag te zenden.

Ondergeteekende _____
wenscht ^{Donateur-trice} Lid te worden van de Vereeniging „Oost
en West” tegen betaling eener jaarlijksche contributie van
f _____ of door eene gift in eens van f _____

Handteekening en volledig duidelijk adres.

NB. Contributie van f 5 of gift in eens van f 100 voor Donateurs.
Voor Leden contributie tot een minimum van f 1.— 's jaars.
Om 't orgaan te ontvangen moet men minstens f 1.50 's jaars betalen.
Doorslaan wat men niet wil.

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.